

Una recerca de l'historiador Marc Pont documenta 56 fosses i més de 300 víctimes de la Guerra Civil i la dictadura a la Cerdanya

La investigació reconstrueix els principals episodis de violència i repressió viscuts a la Cerdanya entre la Guerra Civil i el primer franquisme

El Departament de **Justícia i Qualitat Democràtica** ha presentat els resultats d'una investigació sobre les fosses de la Guerra Civil i la dictadura franquista a la Cerdanya. El treball ha permès documentar 56 fosses a la comarca, molt per sobre de les 9 que fins ara constaven a l'inventari de la Generalitat. A més, s'ha pogut reconstruir la mort i la inhumació de més de 300 persones. L'estudi, elaborat per l'historiador **Marc Pont Fitó**, aporta una visió més completa dels episodis de violència i repressió que van marcar la Cerdanya entre l'any 1936 i els primers anys del franquisme

La presentació va tenir lloc ahir a la tarda a la Sala de Convencions del **Museu Cerdà de Puigcerdà**, en un acte obert a la ciutadania. L'estudi, impulsat a través de la Direcció General de **Memòria Democràtica**, constitueix una nova aportació al coneixement de la memòria democràtica de la comarca i esdevé una eina clau per orientar futures actuacions de dignificació i exhumació.

Presentació de l'estudi a la Sala de Convencions del Museu Cerdà de Puigcerdà / @justiciacat

En paraules del director general de Memòria Democràtica, **F. Xavier Menéndez**, “aquesta recerca permet aprofundir en el coneixement de la Guerra Civil i la repressió, alhora que contribueix a recuperar i preservar la memòria democràtica a partir d’una base documental rigorosa”. I hi ha afegit: “Conèixer on són les fosses i entendre el context en què es van originar és un pas imprescindible per continuar avançant en les polítiques de memòria i en la restitució de la dignitat de les víctimes”.

Una reconstrucció dels principals episodis de violència

L’estudi analitza els diferents episodis de violència que va viure la Cerdanya durant la Guerra Civil i la dictadura, com la repressió exercida durant els primers mesos del conflicte, els enfrontaments amb el militant anarquista conegut com a *Cojo de Málaga*, la persecució de persones emboscades i fugides, els bombardejos feixistes sobre el territori i la retirada republicana cap a França l’any 1939.

Fotografia d'arxiu

Així mateix, la investigació també posa de manifest el paper estratègic del territori durant el conflicte, atesa la condició fronterera, el seu paper com a rereguarda republicana i la funció d'acollida de població refugiada.

Puigcerdà concentra el nombre més elevat de fosses

De les 56 fosses documentades, 16 es localitzen al municipi de Puigcerdà, principalment a l'interior del cementiri. La capital cerdana va esdevenir durant la guerra un centre logístic de primer ordre, així com un punt d'arribada de població refugiada, circumstàncies que expliquen la concentració d'enterraments. En la gran majoria dels casos es tracta de sepultures sense identificar ni senyalitzar.

L'estudi també identifica una elevada concentració de fosses als municipis de Lles de Cerdanya, Alp, Montellà i Martinet i Prullans, tots ells vinculats a espais fronterers, hospitals militars o als combats que van precedir l'entrada de les tropes franquistes.

Predominen les víctimes de la repressió franquista i els soldats republicans

Pel que fa a la tipologia de les fosses, la categoria més nombrosa correspon a la repressió franquista, amb onze fosses documentades. Entre aquestes destaquen els afusellaments massius perpetrats a Puigcerdà després de l'ocupació franquista, que haurien originat una de les fosses més importants de la comarca.

Fotografia d'arxiu

Les fosses vinculades als centres sanitaris són les que concentren un nombre més elevat de víctimes identificades, amb més d'una seixantena de noms i cognoms documentats. També hi tenen un pes destacat les fosses de combat i les relacionades amb la repressió a la rereguarda.

Segons el perfil de les víctimes, els soldats republicans representen el 41% de les fosses documentades, mentre que només s'ha pogut identificar una fossa individual corresponent a un combatent franquista.

Els resultats de l'estudi obren una nova etapa en les polítiques de memòria democràtica a la Cerdanya. La incorporació de fosses fins ara desconegudes als registres oficials de la Generalitat permetrà ampliar les actuacions de dignificació i orientar futures intervencions sobre el terreny. Fins ara, de les nou fosses que ja figuraven a l'inventari, quatre havien estat dignificades.

Una eina per a la reparació i les futures exhumacions

Aquest treball forma part de la línia de recerca impulsada per la Direcció General de Memòria Democràtica per ampliar el coneixement sobre les víctimes de la Guerra Civil i la dictadura franquista i facilitar-ne la reparació.

Les dades obtingudes s'incorporaran al [Banc de la Memòria](#) i serviran per actualitzar el registre oficial de fosses de Catalunya i planificar les intervencions arqueològiques que preveuen els plans de fosses de la Generalitat. Aquests estudis també contribueixen a localitzar persones desaparegudes i a donar resposta a les demandes de familiars, ajuntaments i entitats memorialistes.

Presentació de l'estudi a la Sala de Convencions del Museu Cerdà de Puigcerdà / @justiciacat

Més enllà del seu valor científic, aquestes investigacions representen un acte de restitució de la dignitat de les víctimes, recuperant històries personals que durant dècades van quedar silenciades i contribuint a preservar la memòria democràtica del país.

Una línia consolidada de recerca

Amb aquest treball, la Direcció General de Memòria Democràtica suma 31 estudis de documentació publicats. D'aquests, tretze se centren en la localització i documentació de fosses de la Guerra Civil i la dictadura; sis analitzen víctimes i persones desaparegudes, i dotze s'han elaborat en el marc del [Programa Alvah Bessie](#), dedicat als brigadistes internacionals desapareguts a Catalunya.